

Opinie asupra sesizărilor nr.56a/2020 și nr.57a/2020 referitoare la controlul constituționalității unor prevederi din Acordul dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Federației Ruse privind acordarea Guvernului Republicii Moldova a unui împrumut financiar de stat, ratificat prin Lega nr. 57 din 23 aprilie 2020

Cuprins

Preambul	3
1. Istoricul problemei. Scopul creditului.....	3
2. Prevederi ale acordului asupra căroră planează suspiciuni	5
2.1. Unele comentarii vis-a-vis de articolul 3, aliniatul 3	5
2.2. Unele comentarii în raport cu articolul 7, aliniatul 2	5
3. Dreptul la informație, transparență și procedurile de negociere	6
4. Constatări și concluzii.....	9
5. Recomandări	11

Preambul

În esență, considerăm că sunt 2 aspecte care trebuie analizate de către Curtea Constituțională: conținutul Acordului de împrumut și procedura de negociere / semnare / ratificare.

În ce privește conținutul, notăm art.3 alin.(3), art.7 alin.(2) și art.11 din Acord, care sunt contrare intereselor Republicii Moldova, efectele și consecințele acestor prevederi pot afecta caracterul suveran, independent și de neutralitate al Republicii Moldova. După cum au menționat și autorii sesizării, este pusă în pericol activitatea / securitatea economică, financiară și valutară a țării, economia de piață, comerțul și libera concurență, domeniile protejate expres de către Constituția Republicii Moldova (art.1, 2, 126, 129). În ce privește procedura, aceasta este importantă din perspectiva asigurării legalității actului, clarității, previzibilității și accesibilității viitoarelor reglementări pentru a înțelege care pot fi urmările pentru cetățeni și stat.

1. Istoricul problemei. Scopul creditului

Guvernarea de la Chișinău a solicitat la finele anului trecut un împrumut de 500 de milioane de euro de la Federația Rusă. Unele rezultate ale negocierilor dintre partea rusă și partea moldovenească au fost anunțate oficial abia în anul 2020. Astfel:

- Guvernul RM prin Hotărârea nr.169 din 13 martie 2020 a aprobat inițierea negocierilor, precum și a aprobat semnarea lui.
- Pe data de 17 martie 2020, la Moscova, a fost semnat Acordul dintre Guvernul Federației Ruse și Guvernul Republicii Moldova privind acordarea Guvernului Republicii Moldova a unui împrumut financiar de stat.
- La 17 aprilie 2020 Acordul de credit a fost semnat la Moscova de către Ambasadorul Extraordinar și Plenipotențiar al Republicii Moldova în Federația Rusă, Andrei Neaguța (67 ani), și vice-ministrul Finanțelor al Federației Ruse, Timur Maximov (34 de ani).
- Acordul propriu zis a fost adus la cunoștința opiniei publice tocmai în data de 20 aprilie 2020.
- Pe data de 21 aprilie 2020, prin Hotărârea Guvernului nr.252 s-a aprobat și s-a prezentat Parlamentului spre examinare proiectul de lege pentru ratificarea Acordului dintre Guvernul Federației Ruse și Guvernul Republicii Moldova privind acordarea Guvernului Republicii Moldova a unui împrumut financiar de stat.
- În data de 23 aprilie 2020 a avut loc ședința plenară a Parlamentului Republicii Moldova, unde Acordul respectiv a fost ratificat în două lecturi.

Valoarea creditului. Valoarea creditului este de 200 mln euro. Creditul a fost oferit de către Federația Rusă cu o dobândă de 2 la sută, pentru o perioadă de 10 ani.

Conform acordului, partea rusă va transfera prima tranșă de 100 mln euro în termen de 30 de zile de la intrarea în vigoare a documentului, iar a doua tranșă va fi transferată nu mai târziu de 31 octombrie 2020.

Rambursarea creditului. Rambursarea creditului se va efectua în 20 de tranșe egale, timp de zece ani, achitate la data de 15 martie și 15 septembrie a fiecărui an. Prima tranșă va fi rambursată pe 15 martie 2021.

Rata dobânzii creditului va fi de 2% anual, iar în cazul în care Republica Moldova nu-și respectă obligațiunile de rambursare a creditului în termen, penalitatea va constitui 150% din rata dobânzii.

Scopul creditului. Creditul rusesc a fost contractat pentru reabilitarea drumurilor, un proiect promis de către președintele Republicii Moldova, Igor Dodon, la sfârșitul anului 2019, după investirea Guvernului Chicu.

Astfel, circa 1,3 mlrd MDL a fost deja inclus în proiectul de rectificare a bugetului pentru implementarea Proiectului „Program de dezvoltare a infrastructurii drumurilor cu suportul Federației Ruse”.

Experții IDIS Viitorul consideră că acest credit a fost inclus în bugetul 2020, când bugetul a fost adoptat, ca sursă de finanțare a unei părți din circa 5 miliarde de lei din deficitul bugetar de 7,4 miliarde de lei. După recenta rectificare a bugetului, deficitul bugetar constituie deja 16,2 miliarde de lei.

Procedurile de achiziție privind reabilitarea drumurilor se accelerează. În contextul respectiv, în ianuarie 2020, Administrația de Stat a Drumurilor (ASD) a inițiat 15 proceduri de achiziție pentru lucrările de reparație a drumurilor. Conform prevederilor legislației în domeniul achizițiilor publice (**Regulamentul cu privire la modul de planificare a contractelor de achiziții publice**¹), o autoritate contractată nu este în drept să planifice un contract de achiziție publică în lipsa surselor financiare sau a dovezii alocării acestora.

Prin urmare, a fost admisă o încălcare a legislației prin lansarea mai multor licitații, prin sistemul electronic de achiziții publice MTender, fără a indica vreo informație la categoria „sursa de finanțare”.

Conform documentației de atribuire a licitațiilor de lucrări pentru reparația drumurilor lansate în sistemul electronic, unica mențiune a sursei de finanțare are un caracter vag: **Programul de dezvoltare al infrastructurii cu suportul Instituțiilor Financiare Internaționale**. Mai mult, **Anexa 6 la Legea bugetului de stat pentru anul 2020**, nu făcea referință la un astfel de program.

Până în prezent, instituția a încheiat două contracte de achiziție privind reabilitarea drumurilor, unul privind reabilitarea drumului G135 Ceadâr-Lunga – Congaz – Dimitrovca – G131, în valoare de 40,6 milioane de lei, și altul privind reabilitarea drumului R21 Orhei-Bravicea-Călărași, în valoare de 67,2 milioane de lei.

În rest, mai multe achiziții au fost anulate cu invocarea, cel mai frecvent, a lipsei a trei oferte calificate, sau alte motive invocate de către Administrația de Stat a Drumurilor, cu mențiunea că urmează a fi organizată o nouă procedură de achiziție în acest sens. De menționat că pentru reabilitarea a șase tronsoane de drum, în sumă de 1,8 miliarde de lei, fără TVA, deschiderea ofertelor a fost amânată pentru data de 4 mai 2020.

Notă. În contextul respectiv, este necesar de menționat depunerea de contestații de către un operator economic (Magistrala SA) împotriva documentației de atribuire, iar ANSC a

¹ Hotărârea Guvernului Nr. 1419 din 28-12-2016 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de planificare a contractelor de achiziții publice https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=96902&lang=ro

admis integral sau parțial contestațiile². Respectiv, autoritatea, ASD, este obligată să se conformeze deciziei ANSC și deci a modificat documentația de atribuire și respectiv a prelungit și termenul de depunere a ofertelor.

2. Prevederi ale acordului asupra cărora planează suspiciuni

Mai jos vom face referință doar la câteva prevederi din Acordul respectiv, asupra cărora, din perspectiva noastră, planează grave suspiciuni de corupție.

2.1. Unele comentarii vis-a-vis de articolul 3, aliniatul 3

O clauză a Contractului (art.3, aliniatul 3) de creditare stipulează că *„Partea moldovenească, în interesele extinderii relațiilor comercial-economice dintre cele două țări, va depune eforturi, orientate spre realizarea proiectelor comune pe teritoriul Republicii Moldova, prin intermediul companiilor rusești. În aceste scopuri, companiilor rusești le va fi asigurat accesul pentru participarea în procedurile de achiziție a bunurilor și serviciilor în bază de concurs, desfășurate în Republica Moldova, în baza unui regim nu mai puțin favorabil decât regimul de care beneficiază companiile moldovenești sau alte companii”*.

Prin această clauză, sunt încălcate acordurile internaționale la care Republica Moldova face parte. În speță, ne referim la **Acordul Organizației Mondiale a Comerțului privind achizițiile publice (ratificat prin legea nr. 125/2016)**. Prin semnarea acordului OMC privind achizițiile publice, autoritățile din Republica Moldova s-au angajat să sporească concurența pentru proiectele mari de infrastructură realizate în Republica Moldova, promovarea unei bune guvernante la nivelul instituțiilor naționale, sporirea gradului de transparență și, implicit, combaterea corupției, eficientizarea managementului resurselor publice, precum și sporirea accesului agenților economici autohtoni pe piețele externe de achiziții publice prin participarea la licitațiile internaționale.

De asemenea, se încalcă prevederile **Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană**, care prevede că: *„Entitățile contractante nu impun condiții care să conducă la discriminarea directă sau indirectă a operatorilor economici ai celeilalte părți, de exemplu cerința ca operatorii economici interesați în obținerea contractului să fie stabiliți în aceeași țară, regiune sau același teritoriu cu entitatea contractantă.”*

2.2. Unele comentarii în raport cu articolul 7, aliniatul 2

Cel mai mare pericol, în opinia noastră, care ține de acest Acord, îl constituie prevederile din articolul 7, aliniatul 2, care stabilesc că *”dacă datoria restantă sau dobânda la această datorie pentru împrumutul de stat sau pentru creditele acordate de către băncile rusești debitorilor moldoveni, cu acordul părții Moldovei, nu sunt rambursate la timp, conform prezentului Acord, partea rusă are dreptul să consolideze întreaga sumă restantă și să ceară plata urgentă a acesteia”*.

² https://ansc.md/ro/content/decizii-2020?Contestatar=&AutoritateaContractanta=administratia&solr_document=&ObiectulAchizitiei=&solr_document_1=All&solr_document_2=All&solr_document_3=All&solr_document_4=All&solr_document_8=

Această prevedere presupune că statul Republica Moldova emite un fel de garanție pentru întreprinderi private, iar noi, cetățenii (statul) vom trebui să rambursăm această datorie, dacă acești debitori (privati), pe care nu îi cunoaștem, nu vor rambursa la timp datoria către băncile rusești.

Prevederile de la art.7, din prezentul Acord, care se rezumă la majorarea datoriei de stat pentru creditele persoanelor terțe față de Federația Rusă, este o clauză care atentează direct la suveranitatea națională (art.1 și 2 din Constituție), protejarea intereselor naționale în activitatea economică, financiară și valutară, asigurarea libertății comerțului și concurenței loiale (art.126 din Constituție) și evident, principiile protejării intereselor naționale în activitatea economică externă (art.129 din Constituție).

Este necesar de punctat că dreptul exclusiv privind gradul de îndatorare al țării ține de Parlamentul Republicii Moldova, care prin Lege stabilește pentru Guvernul Republicii Moldova, limitele deficitului bugetar și valoarea maximă a datoriei externe pentru fiecare an (art.38 din Legea Finanțele Publice și Responsabilitatea Bugetar Fiscală). Prin art.7.2, Moldova cedează din dreptul suveran altui stat, de a decide plafonul datoriei externe. Astfel, devine nulă orice decizie a Parlamentului Republicii Moldova privind plafonul datoriei externe, deoarece un alt stat poate decide, de la sine putere, majorarea acestei datorii.

Lecții despre preluarea activelor. Subliniem faptul că aplicarea unor penalități excesive este o practică mai veche a Federației Ruse care a fost utilizată în relațiile cu Republica Moldova pentru preluarea activelor. Astfel, în perioada 1993-1994, prin aplicarea unor penalități excesive, au fost formate datorii nejustificate în baza cărora a fost procurată cota majoritară a întreprinderii strategice Moldova GAZ. Întreg mecanism de preluare a activelor naționale prin această inginerie financiară a fost descrisă de către experții IDIS Viitorul încă în anul 2007. În acea perioadă, subliniem doar că pentru fiecare zi de reținere a plăților, Moldova a acceptat o penalitate de 0.35% din suma îndatorată, ceea ce era de 12-17 ori mai mult decât penalitățile aplicate în țările din regiune. În felul acesta, timp de un de zile, s-au acumulat penalități nejustificate de 140 mln dolari, comparativ cu maximum de 10 mln dolari, în cazul aplicării unor penalități în conformitate cu mecanismele internaționale. După preluarea întreprinderii de stat Moldova Gaz, GazProm a redus penalitățile care au fost micșorate până la 0.02%, de 17 ori mai mică, comparativ cu cea inițială. Acest lucru ne face să credem că negocierea acelei penalități exagerate a fost o acțiune deliberată a autorităților moldovenești, cu elemente de corupție, care au avut ca scop deposedarea Republicii Moldova de activele sale strategice. Situație care ar putea să se repete și în acest caz.

3. Dreptul la informație, transparență și procedurile de negociere

În acest sens, argumente complementare și suplimentare la cele invocate de autori pot reprezenta următoarele.

3.1. Constituția Republicii Moldova garantează în art.34 dreptul la informație. Autoritățile publice, potrivit competențelor ce le revin, sunt obligate să asigure informarea corectă a cetățenilor asupra treburilor publice și asupra problemelor de interes personal. Dreptul persoanei de a avea acces la orice informație de interes public nu poate fi îngrădit. Aceste norme sunt dezvoltate în legea privind accesul la informație nr.982/2000, legea privind transparența procesului decizional nr.239/2008, legea privind actele normative nr.100/2017, dar și de alte acte normative, precum Hotărârea Guvernului cu privire la mecanismul de consultare publică cu societatea civilă în procesul decizional nr.967/2016.

În speță, atât la nivelul Guvernului, cât și în Parlament, la examinarea și aprobarea / adoptarea actelor normative privind acest Acord de împrumut, nu au fost respectate normele ce țin de transparența procesului decizional, nu au fost supuse consultărilor publice aceste proiecte de acte, iar publicul larg nu a avut posibilitatea de a analiza aceste acte, de a formula propuneri și recomandări. Spre exemplu, proiectul legii de ratificare este înregistrat în Parlament pe data de 21.04.2020 și este exminat și aprobat pe data de 23.04.2020, fără respectarea termenului de 15 zile pentru consultări publice. Aceeași situație și cu Hotărârile Guvernului.

Desigur, putem lua în calcul situația excepțională, care acordă posibilitatea (inclusiv prin legea nr.239/2008) să fie elaborate și aprobate actele fără respectarea etapelor de transparență. Dar aici am putea sublinia unele momente importante.

Dacă e să ne conducem de informațiile prezentate public, negocierea Acordului respectiv a început la 13.03.2020 și s-au finalizat la 17.04.2020. În toată această perioadă, societatea, cetățenii, chiar și deputații nu au cunoscut despre parcursul negocierilor, echipa care negociază, dacă au avut loc sau nu consultări cu experți și specialiști, dacă au fost obținute în prealabil sau ulterior avizele autorităților publice, în special al Ministerului Justiției și Ministerului Finanțelor, chiar și expertiza Centrului Național Anticorupție.

- Potrivit pct.33 din Hotărârea Guvernului nr.442 din 17.07.2015 pentru aprobarea Regulamentului privind mecanismul de încheiere, aplicare și încetare a tratatelor internaționale, organul responsabil pentru încheierea tratatului va prezenta concomitent proiectul tratatului spre avizare Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene, Ministerului Economiei, Ministerului Justiției, Ministerului Finanțelor și, în caz de necesitate, ministerelor și altor autorități administrative centrale, care vor fi direct sau indirect implicate în implementarea acestuia sau sunt competente de a se expune asupra subiectelor vizate în proiect.
- Ministerele și alte autorități administrative centrale vor prezenta avizul în termen de până la 10 zile lucrătoare (pct.34).
- Organele responsabile pentru încheierea tratatelor pot solicita prezentarea avizului în termene mai restrânse. În acest caz, se va argumenta motivul acestei solicitări (pct.35).
- Avizul Ministerului Justiției se va referi și la compatibilitatea proiectului tratatului cu prevederile Constituției Republicii Moldova și legislația internă. În cazul în care proiectul tratatului cuprinde dispoziții contrare Constituției Republicii Moldova și legislației interne, Ministerul Justiției va propune, fie modificarea proiectului tratatului, fie sistarea procedurii de inițiere a negocierilor, fie formularea unor rezerve admise la tratatul multilateral, fie inițierea elaborării concomitente a proiectelor de acte de modificare a actelor legislative/normative, fie inițierea procedurilor de revizuire a Constituției, conform modului stabilit de legislația în vigoare (pct.37).
- În caz de divergențe între poziția organului responsabil pentru încheierea tratatului și avizele prezentate de către ministere și alte autorități administrative centrale, acesta va organiza o ședință cu autoritățile și instituțiile interesate pentru a se decide pe principii reciproc acceptabile (pct.40).
- Delegațiile de negociatori și organul responsabil pentru încheierea tratatului vor consulta pe durata negocierilor alte organe centrale de specialitate ale administrației

publice și instituții de competența cărora țin subiectele abordate în cadrul negocierilor sau în obligația cărora intră implementarea prevederilor tratatului (pct.50).

- În calitate de organ coordonator în procesul de încheiere al tratatelor, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene poate formula observații și propuneri care sunt obligatorii pentru grupul de negociatori și organul responsabil pentru încheierea tratatului. Raportul și alte documente ale negocierilor se păstrează la Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene împreună cu celelalte documente ce țin de încheierea tratatului, care vor servi drept mijloace complementare de interpretare a tratatului (pct. 61).

La fel, nu a fost publicat textul proiectului Acordului, deși acesta putea fi făcut public conform prevederilor pct.32 din Hotărârea Guvernului nr.442/2015. Este inadmisibil ca un act atât de important și cu consecințe pentru toți cetățenii, să fie "ascuns" de public și lăsat la discreția unor persoane "necunoscute" care negociază acest Acord din numele Republicii Moldova sau mai concret din numele poporului Republicii Moldova, prin prisma art.2 din Constituție.

Plus la aceasta, lipsește consultarea și avizul consultativ al Comisiei politice externe și integrare europeană a Parlamentului, contrar cerințelor din art.7 alin.(2) al legii privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova nr.595/1999. De remarcat aici și obligația de a întocmi o notă de argumentare pentru a fi prezentată în prealabil Comisiei politice externe și integrare europeană a Parlamentului, care să includă argumentarea necesității încheierii tratatului internațional, cu specificarea eventualelor consecințe de ordin politic, financiar-economic sau de altă natură pe care le implică încheierea tratatului internațional, proiectul acestuia în limba de stat și, după caz, în limba străină, avizele autorităților publice.

Nu în ultimul rând, Parlamentului nu i-a fost prezentat tot setul de documente necesar pentru ratificare și care trebuiau să fie deținut de către Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene. În conformitate cu pct.165 din Hotărârea Guvernului nr.442/2015, setul de documente necesar pentru îndeplinirea procedurilor interne în vederea punerii tratatului în vigoare va conține:

- a) argumentarea oportunității ratificării, acceptării, aprobării tratatului sau aderării Republicii Moldova la tratat, conform anexei nr.5 la prezentul Regulament;
- b) copia de pe textul tratatului în limba română și limba de referință, iar în cazul în care tratatul nu conține un text autentic în limba română, copia de pe textul autentic al acestuia într-o limbă străină și traducerea oficială în limba română efectuată de către organul responsabil pentru încheierea tratatului și certificat de către Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene;
- c) copiile de pe avizele prevăzute la pct. 80;
- d) tabelul de sinteză al avizelor prevăzut la pct. 80;
- e) proiectul hotărârii Guvernului despre aprobarea proiectului de lege cu privire la ratificarea, acceptarea, aprobarea tratatului sau aderarea la tratat (în limba română cu traducerea în limba rusă);
- f) proiectul de lege cu privire la ratificarea, acceptarea, aprobarea tratatului sau aderarea Republicii Moldova la tratat (în limba română cu traducerea în limba rusă) care va stabili expres: organul sau organele responsabile pentru implementarea tratatului sau

pentru efectuarea unor acțiuni, orientate spre respectarea angajamentelor pe care și le asumă Republica Moldova prin îndeplinirea procedurilor interne de intrare în vigoare a tratatului; formularea textelor rezervelor în vederea aplicării ori neaplicării unor prevederi ale tratatului față de Republica Moldova;

- g) proiectul de lege privind introducerea modificărilor în legislație (în limba română cu traducerea în limba rusă), dacă din tratatul internațional decurge adoptarea unor legi noi sau modificarea legilor în vigoare.

3.2. Legea privind tratatele internaționale nr.595/1999 reglementează expres procedura de aprobare a semnării (art.8¹). În esență, Guvernul urma să adopte 2 Hotărâri de Guvern distincte, ca conținut și timp. Prima de inițiere a negocierilor (inclusiv de împuternicire a persoanelor care vor negocia) și a doua hotărâre, ulterior, de aprobare a semnării, după finalizarea negocierilor. În caz de urgență a semnării tratatului internațional și doar dacă există temeiuri suficiente să se considere că proiectul tratatului propus spre semnare nu va conține diferențe de fond față de proiectul inițial al tratatului, art.8¹ alin.(3) din lege prevede că se poate emite o singură decizie cu privire la inițierea negocierilor și aprobarea semnării tratatului (cum a fost în cazul nostru). Însă, chiar și într-o astfel de situație, potrivit art.8¹ alin.(3), trebuie să fie respectată procedura prevăzută la art.7 care se referă la consultarea și obținerea avizului cu privire la oportunitatea inițierii negocierilor și semnării tratatului internațional din partea Comisiei politice externe și integrare europeană a Parlamentului – cerințe legale nerespectate. Totodată, nu este justificată această "urgență" de aprobare a semnării în contextul în care după emiterea Hotărârii Guvernului nr.169 din 13.03.2020 pentru inițierea negocierilor și aprobarea semnării Acordului, după mai bine de o lună de zile este semnat acest Acord (17.04.2020).

3.3. Avem obiecții și la mențiunea în textul Acordului a limbii de întocmire a acestuia, fiind indicată limba "moldovenească". Acest fapt contravine Hotărârii Curții Constituționale nr.36 din 5.12.2013, în conformitate cu care Curtea a considerat că prevederea conținută în Declarația de Independență referitoare la limba română ca limbă de stat a Republicii Moldova prevalează asupra prevederii referitoare la limba moldovenească conținute în articolul 13 al Constituției. Aici pot fi luate în considerație și prevederile art.14 alin.(6) din legea nr.595/1999, potrivit căreia, în cazul în care tratatul internațional nu conține un text autentic în limba de stat (nu avem un text în limba română), se prezintă spre examinare în Parlament textul autentic al acestuia într-o limbă străină și traducerea oficială în limba de stat, certificată de către Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene (nu a fost realizat). Mențiuni referitoare la obligativitatea limbii române a textului se cuprind expres și-n Hotărârea Guvernului nr.442 din 17.07.2015 pentru aprobarea Regulamentului privind mecanismul de încheiere, aplicare și încetare a tratatelor internaționale.

3.4. Votarea de către Parlament a amendamentului deputatului Dumitru Diacov, de iure a renegociat Acordul deja negociat de către Guvern. Astfel de proceduri contravin tuturor cerințelor legii nr.595/1999, Hotărârii Guvernului nr.442 din 17.07.2015 pentru aprobarea Regulamentului privind mecanismul de încheiere, aplicare și încetare al tratatelor internaționale și prevederilor Convenției de la Viena cu privire la dreptul tratatelor din 1969.

4. Constatări și concluzii

- ✓ Republica Moldova intră într-un grav declin economic. Epidemia de coronavirus (Covid-19) va deteriora dramatic atât economia globală cât și cea națională.

Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OECD) prognozează pentru economia mondială cea mai severă scădere a activității economice de la criza financiară globală din 2009. Anul acesta, 2020, PIB-ul global ar urma să urce cu doar 2,4%, cel mai redus nivel din 2009, și în scădere față de estimarea din noiembrie, de 2,9%, a informat OECD, în prognoza sa actualizată. Republica Moldova, ca și alte țări în curs de dezvoltare, va fi afectată de criză mult mai grav. Conform estimărilor guvernamentale, deficitul bugetar în anul 2020 va atinge maxima istorică de peste 30% din cheltuielile bugetare, ceea ce este cu cel puțin 20% mai grav decât în 2009. Recuperarea de la această criză va dura minimum 3-4 ani, conform estimărilor experților economici IDIS Viitorul. Fondul Monetar Internațional și-a modificat prognoza de creștere economică a Moldovei, de la +3,8% creștere a PIB-ului, la cel puțin -3% scădere (Date prezentate în raport public din 22 aprilie, 2020). Acest fapt denotă că și economia națională a Republicii Moldova intră în recesiune economică pe o perioadă de cel puțin 3-4 ani, ceea ce denotă că va fi destul de dificil, ori chiar imposibil, țării noastre să-și onoreze la timp, începând cu anul 2021, obligațiunile privind rambursarea banilor conform graficului stabilit în Acord. Iar acest fapt poate genera probleme economice-financiare grave pentru Republica Moldova, inclusiv cedarea activelor întreprinderilor strategice ale țării.

- ✓ În Acord nu este specificată instanța de judecată care va examina litigiile pe marginea creditului. Aceasta este o scăpare gravă din partea negociatorilor din partea Republicii Moldova, în procesul negocierilor care s-au produs cu partea rusă. Lipsa specificării instanței de judecată, poate din start plasa Republica Moldova într-o poziție nefavorabilă, vis-a-vis de apărarea intereselor naționale financiar-economice.
- ✓ Acordul prevede că datoriile private ale companiilor moldovenești către băncile rusești pot fi transformate în datorii de stat. Acest lucru arată că nu avem informație clară cu privire la cât se îndatorează Republica Moldova în fața Federației Ruse prin acest acord și cât trebuie să reîntoarcă înapoi. O astfel de abordare denotă lipsa de profesionalism a negociatorilor moldoveni.
- ✓ Dacă se încalcă termenul de rambursare, conform Acordului respectiv, se leagă celelalte datorii existente de acest credit și, evident, poate fi legată și datoria extrem de mare din regiunea transnistreană, de șapte miliarde de dolari, pentru gazul pe care l-au folosit „transnistrenii”. Acest lucru este în defavoarea Republicii Moldova. Condițiile respective pentru Republica Moldova sunt extrem de proaste. Penalitățile respective pot să genereze activități din partea Federației Ruse care ar conduce la preluarea activelor întreprinderilor strategice moldovenești.
- ✓ Federația Rusă, pe de altă parte, prin intermediul acestui Acord, încearcă să promoveze o poveste despre suportul lor și cât de multe lucruri bune fac pentru a ajuta Republica Moldova. Acest credit, în opinia noastră, vine cu condiții ce nu avantajează cetățenii țării, ci mai degrabă îi afectează și îi împovărează cu noi datorii. Condițiile impuse de către Federația Rusă prevăd clauze absurde (în mod special articolul 7 punctul 2) care duc la creșterea dependenței de Federația Rusă. Principalii beneficiari ai acestui Acord sunt Federația Rusă și un cerc restrâns economic-financiar sprijinit de puterea de la Chișinău.
- ✓ În acest Acord de împrumut nu au fost respectate normele ce țin de transparența procesului decizional, nu au fost supuse consultărilor publice aceste proiecte de acte, iar publicul larg nu a avut posibilitatea de a analiza aceste acte, de a formula propuneri și recomandări. Astfel, lipsește consultarea și avizul consultativ al Comisiei politice externe și integrare europeană a Parlamentului, contrar cerințelor din art.7 alin.(2) al

legii privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova nr.595/1999. De remarcat aici și obligația de a întocmi o notă de argumentare pentru a fi prezentată în prealabil Comisiei politice externe și integrare europeană a Parlamentului, care să includă argumentarea necesității încheierii tratatului internațional, cu specificarea eventualelor consecințe de ordin politic, financiar-economic sau de altă natură, pe care le implică încheierea tratatului internațional, proiectul acestuia în limba de stat și, după caz, în limba străină, avizele autorităților publice. Parlamentului Republicii Moldova nu i-a fost prezentat tot setul de documente necesar pentru ratificare și care trebuiau să fie deținut de către Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene.

- ✓ Condițiile impuse de către Uniunea Europeană pentru acordarea de asistență macrofinanciară Guvernului Republicii Moldova prevăd reforme în domeniul justiției, în prevenirea și combaterea spălării banilor și reforme ce vor contribui la consolidarea sectorului financiar al țării. Sunt condiții prin care UE se asigură că principalii beneficiari ai sprijinului financiar sunt cetățenii Republicii Moldova. În acest sens, este preferabil ca Guvernul Republicii Moldova să negocieze, în cea mai mare parte, acordarea de asistență macrofinanciară din partea Uniunii Europene.

5. Recomandări

Republica Moldova are acum nevoie ca nici odată de finanțare externă. Creditul din partea Federației Ruse poate fi o soluție în acest sens, dar nicidecum nu trebuie să afecteze securitatea economică și suveranitatea țării. În forma actuală, acest Acord nu poate fi susținut deoarece afectează grav securitatea economică, cât și suveranitatea țării. În contextul respectiv, Guvernul Republicii Moldova, în regim de urgență, în mod transparent și deschis, trebuie să renegocieze Acordul de creditare cu Federația Rusă, în conformitate cu Constituția Republicii Moldova și legislația națională.

ADRESA DE CONTACT:

Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale „Viitorul”
str. Iacob Hîncu 10/1, mun. Chișinău, MD-2005, Republica Moldova
Telefon: (373-22) 22 18 44, Fax: (373-22) 24 57 14
www.viitorul.org, office@viitorul.org